

PASAULES LATVIEŠU MĀKSLAS CENTRA
APKĀRTRAKSTS
THE GLOBAL CENTER FOR LATVIAN ART
NEWSLETTER

(1)2025

Atskatoties uz desmit gadu darbību

Dainis Mjartāns, PLMC valdes loceklis

Cēsis noticēja mums un mēs uzticējāmies Cēsīm. Sadarbībā ar Cēsu novada domi, esam izveidojuši mākslas centru ar divām galerijām un arhīvu. Liekas, ka tas bija tikai vakar, kad svinīgi griezām atklāšanas lentas.

Kad Cēsu novada domes priekšsēdētājs Jānis Rozenbergs nodibinājuma "Pasaules latviešu mākslas centrs" (PLMC) valdei izraudzīja arodskolas telpas, tad vienā, šobrīd, galerijā, vēl notika sporta nodarbības, bet otrā - intensīvas mācības. Desmit gadi ir pagājuši. Varētu teikt: "Jūs atrodaties pašā Cēsu vecpilsētas sirdī, gaidiet apmeklētājus!" Taču mūsu misija ir iepazīstināt pēc iespējas lielāku auditoriju ar diasporas latviešu mākslinieku daudzšķautņaino devumu. Bez izstādēm Cēsīs, šo desmit gadu laikā, esam sarīkojuši izstādes Daugavpilī, Krāslavā, Ludzā, Varakļānos, Rēzeknē, Alūksnē, Sunākstē, Liepājā un Rīgā.

Dainis Mjartāns uzrunā viesus PLMC jubilejas svinībās. Foto - Liene Leo.

Amerikāņu reālisma pamatlicējs Henrijs Džeimss ir teicis: "Mēs strādājam tumsā - mēs darām, ko varam - mēs dodam to, kas mums ir. Mūsu šaubas ir mūsu kaislība, mūsu kaislība ir mūsu uzdevums. Viss pārējais ir mākslas neprāts." Domāju, ka to varētu attiecināt arī uz trimdas mākslinieku veikumu, jo tas ir mūsu - latviešu mākslinieku neprāts.

(turpinājums 6 lp.)

2024 in review

Kārlis Kanderovskis, PLMC director

2024 was a year of milestones, marking a decade of the center's presence in Cēsis and 20 years since the establishment of the PLMC parent organization in the US, the non-profit Global Society for Latvian Art (PLMS). This year PLMC was proud to present seven exhibitions in Cēsis, and works from the PLMC collection were given on loan for exhibitions in Rīga, Alūksne, Sunākste, and Ēberģe, allowing a wider audience to experience Latvian diaspora art. During 2024 PLMC was delighted to receive two of its largest donations of artwork ever. Additionally,

PLMC hosted numerous events that forged new links with the local community.

The year began with a special tribute to Zigfrīds Sapietis on the 100th anniversary of his birth. Sapietis, who died ten years ago in his adopted home near Edinburgh, fled Latvia as a teenager during World War Two after being jailed and tortured by the occupying Nazi forces for his role in the resistance. His sculptures and massive wood-relief panels carry messages of warning about the possibility of resurgent fascism and celebrate the world of so-called "primitive" art. On the actual date of his birth, January 2nd, PLMC organized a special selection of his artworks at the community center in Mazzalve, a small town close to his father's home. The art center's "Year of Zigi" continued with an

(continued on page 2)

Gada atskaite

Kārlis Kanderovskis, PLMC direktors

2024. gads bija pagrieziena gads, kad atzīmējām PLMC desmitgadi Cēsīs un 20 gadus kopš mūsu ASV bezpeļņas organizācijas - Pasaules latviešu mākslas savienības (PLMS) - dibināšanas. Bijām lepnī prezentēt septiņas izstādes Cēsīs un par to, ka darbi no mūsu arvien augošās kolekcijas tika izstādīti vairākās pilsētās Latvijā. PLMC darbu kolekciju papildināja divi apjomīgi mākslas darbu dāvinājumi un vairāki citi nozīmīgu darbu ziedojumi. Bez izstādēm, PLMC organizēja un iesaistījās vairākos citos pasākumos, kuri veicināja sadarbību gan ar kopienu Cēsīs, gan arī citur Latvijā.

Gads sākās ar īpašu veltījumu Zigfrīdam Sapietim viņa 100. dzimšanas dienā, 2. janvārī. Netālu no Sapieša tēva mājām Mazzalvē rīkojām viņa darbu izlases izstādi. Sapieša gads turpinājās ar izstādi Sunākstes bibliotēkā 25. martā.

Mēs atzīmējām izsūtīto piemiņas dienu ciema centrā pie tur novietotā, skaudrā pieminekļa "Sibīrijas krusti". Zigfrīda Sapieša simtgades svinību noslēgumā tapa izstāde Cēsīs, radošajā kvartālā "Rainis", kur bijušās rūpnīcas telpas pārtapa par iespaidīgu "katedrāli". Tās centrā bija Sapieša darinātā un pirmo reizi Latvijā izstādītā masīvkoka kancele un visplašākā viņa darbu izstāde Latvijā kopš 1996. gada. Mēs iekārām iespaidīgos, kokā grebtos paneļus pie betona sijām, darbus no sāna izgaismoja vasaras saule, kā bija vēlējies mākslinieks, šos darbus radot. Bijām neizsakāmi gandarīti, ka tieši šī PLMC izstāde tika nominēta kā viens no pieciem projektiem Latvijas sabiedrisko mediju 2024. gada balvai "Kilograms kultūras" kategorijā "Mantojums". Esam bezgala pateicīgi Zigfrīda atraitei Paulai par atmiņu stāstu un viņa mākslas darbiem, ko viņa ziedoja PLMC krājumam.

Gada sākumā mūsu galerijās bija skatāmas arī Amerikas latviešu mākslinieces Dagmāras Igales personālizstāde un latviešu diasporas grupas izstāde par tēmu - arhitektūra mākslā.

(Turpinājums 4. l.p.)

2024 in review

(continued from page one)

for people deported to Siberia in 1949. The pinnacle of the celebrations for Zigi's 100th anniversary was in the summer; transformation of a former factory for the blind at 27 Rainis street in Cēsis into a magnificent "cathedral" showcasing Zigi's works. This was the largest exhibition of the artist's work in Latvia since 1996. The huge wooden panel pieces were suspended from the factory rafters, and the works were illuminated by the June sun. The project was nominated as one of the top five art exhibitions of 2024 in Latvia by LTV1's "Kilogram of Culture" award in their "heritage" category, and our organization will be eternally grateful to his widow, Paula, for entrusting us with these artworks.

At the start of the year our galleries were still hosting our fall exhibitions from the previous year - a solo exhibition by American Latvian artists Dagmāra Igals and a group show exploring architecture in the Latvian diaspora. These were followed by a group exhibition of work by Latvian artists from the Philadelphia region and a solo exhibition of previously unseen works by Voldemārs Avens, in honor of the centenary of his birth.

Guna Mundheim, a valued PLMC and PLMS board member, curated a wonderful selection of works

from the PLMC collection by her fellow artists from the Philadelphia group. The exhibition included her watercolors as well as artwork by O. Skušķis, A. Treibergs, L. Eglītis, L. Linauts, D. Šnore, V. Jansons and Cēsis-born Harijs Gricevics. The diverse group of works included a stained glass window by Linauts, which was displayed on a specially constructed three-meter-high illuminated wall.

Voldemārs Avens' paintings on display in PLMC's Ripa gallery

Our Avens exhibit was particularly special, featuring rare and unseen artworks discovered by the artist's daughter, Indra, following her father's death in 2022. The exhibition provided a unique perspective on Avens' work, showcasing not only his well-known paintings of doors but also whimsical depictions of devils, paintings that included text and other works from the turbulent period just before the fall of communism, as well as works painted on paper from grocery bags. >

2024 in review

(continued from page 2)

We are incredibly grateful to Indra for her generous donation of over half of the artworks in the show to our permanent collection.

We also created a sculpture garden in our courtyard featuring four large scale installations by Jānis Mintiks, donated to the art center by his widow, cellist Sally Guenther. On the day of our ten-year anniversary celebration, she performed a solo concert in our courtyard, surrounded by her late husband's sculptures, which were created in New Mexico and are now on display year-round in Cēsis.

A sculpture by Jānis Mintiks in the PLMC courtyard. Photo: PLMC

We continued the theme of Centennial exhibitions with a beautiful exhibit of sculptures and paintings by Canadian Visvaldis Reinholds (1924 -2005) and a colorful collection of abstract paintings and prints by Gerda Roze, who lives in New York and turns 100 on feb. 4th. 2025. Our 2023 exhibition "Ojārs & Silvija" travelled to their hometown of Sunākste, and we were delighted to lend our entire collection of paintings by Rolands Kaņeps to the National Museum of Art in Rīga for their exhibition "Rolands Kaņeps - Svēta Nopietnība." Over 30 000 visitors saw these works.

In addition to our continuing collaboration with the Cēsis Little theater company, we hosted many events. In April, the Cēsis Culture Forum took place in our Sīpoliņa gallery, with panel discussions and presentations by local government officials and stakeholders in the cultural life of the region. We participated in European museum night, and hosted a lecture and exhibition by New York-based "potato-artist" Jeffery Allen Price on the wonders of this important staple food. Over the course of the year we hosted a book release by exiled dissident author Dmitry Savvin, a discussion and exhibit on sacred geometry, a singer-songwriter concert, and a Christmas party for displaced Ukrainian families. In June we were visited by the president of Latvia, who toured our galleries and archive, and even sported the PLMC logo-branded cap we gifted him in his popular Instagram account! We also founded a new tradition, "Artwalk Cēsis", a walking tour of galleries, art studios and public art in Cēsis.

"ArtWalk Cēsis" walking map of galleries and artists' studios

As we begin our second decade in this beautiful town, we invite you to plan a visit to our galleries, and to consider a financial donation so that we can maintain this level of activity as we grow our collection and increase our reach.

IN 2024 OUR 10TH YEAR
IN CĒSIS OUR 2 GALLERIES
HOSTED 7 EXHIBITS SEEN BY
3,425 VISITORS FROM 21 NATIONS
AND 4 TRAVELLING EXHIBITS WERE VISITED BY OVER 35,000 PEOPLE

(Turpinājums no 2. lp.)

Vasaras sezonu sākām ar Filadelfijas reģiona latviešu mākslinieku grupas izstādi un Voldemāra Avena 100. gadei veltītu personālizstādi, kurā tika eksponēti līdz šim Latvijā neredzēti darbi.

Guna Mundheima, cienījama PLMC un PLMS valdes locekle, kūrēja viņas kolēģu - Filadelfijas mākslinieku grupas darbu atlasu no PLMC kolekcijas. Izstādē tika iekļauti Gunas Mundheimas akvareļi, O. Skušķa, A. Treiberģa, L. Eglīša, L. Linauta, D. Šnores, V. Jansona un Cēsīs dzimušā Harija Griceviča mākslas darbi. Daudzveidīgajā darbu klāstā bija izstādīta arī Leonida Linauta vitrāža, kas tika eksponēta uz trīs metriem augstas, izgaismotas sienas, ko tieši šim darbam darinājām PLMC.

Īpaša bija mūsu V. Avens ekspozīcija, kurā aplūkojami reti un vēl neredzēti mākslas darbi, kurus mākslinieka meita Indra atklāja pēc tēva nāves 2022. gadā. Izstādē sniedza unikālu skatījumu uz Avena daiļradi, parādot ne vien viņa labi zināmās durvju gleznas, bet arī kaprīzus velniņu attēlojumus, gleznas, kurās ietverts teksts, un citus darbus no nemierīgā perioda 1980-to gadu beigās Latvijā - īsi pirms padomju iekārtas krišanas, kā arī darbus, kas gleznoti uz vienkārša iepirkumu maisiņu papīra. Mēs esam ārkārtīgi pateicīgi Indrai par dāsnumu - viņa PLMC pastāvīgajai kolekcijai uzdāvināja vairāk kā pusi no izstādē redzamajiem darbiem. Saņēmām lielu mākslas darbu dāvinājumu arī no Džulijas Lokas (Julie Locke), kura saņēma mantojumā

"Duglasa mākslas kolekciju" Klīvlendā, ko ziedoja PLMC. Mūsu kolekcija 2024. gadā ievērojami pieauga, pateicoties vairākiem šādiem ziedojumiem.

PLMC pagalmā ir izveidots Jāņa Mintika skulptūru dārzs, kurā novietoti četri liela izmēra vides objekti. Šos darbus mākslas centram dāvināja viņa atraitne - čelliste Sallija Gintere (Sally Guenther). Tie darināti viņu mājās - Ņūmeksikas augstienē, ASV. PLMC 10 gadu jubilejas dienā mūziķe sniedza koncertu šajā jaunizveidotajā PLMC skulptūru dārzā, spēlējot uz skatuves, kuru būvējām simbiozē ar viņas mūžībā aizgājušā vīra darbiem.

Simtgades tēma turpinājās Ripas galerijā ar Kanādā dzīvojušā mākslinieka Visvalža Reinholda (1924 - 2005) darbu izstādi. Izstāde tapa, pateicoties dāsnajiem ziedojumiem, ko PLMC kolekcijai novēlēja Andris Priedītis, Klāva Sīpoliņa fonda vārdā darbus ziedoja Anda Sīpoliņa un, Teofila Circeļa un Guntas Douglas vārdā, Džulija Loka (Julie Locke).

Pagājušajā gadā PLMC kolekcijas darbi bija apskatāmi arī ārpus Cēsīm. Tā, piemēram, darbi, kuri 2023. gadā veidoja PLMC izstādi "Ojārs & Silvija", 2024. gadā aizceļoja uz viņu dzimto novadu, kur Alūksnes jaunajā pilī veidoja plaši apmeklētu izstādi. Kā arī, bijām gandarīti, ka veidojot izstādi "Rolands Kaņeps - Svēta Nopietnība", Latvijas Nacionālais mākslas muzejs

Grupas izstāde "Filadelfia" PLMC Sīpoliņa galerijā. Foto - Kārlis Kanderovskis

Izstāde "Tev nebūs samierināt monstrus - Zigfrīdim Sapietim 100". Foto - Edgars Grava.

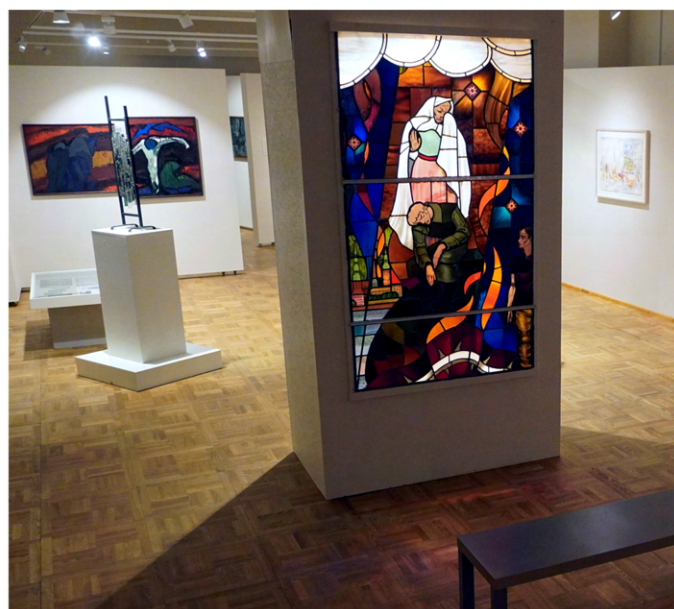
aizņēmās no PLMC visus mūsu kolekcijā esošos Rolanda Kaņepa darbus. Tā bija pirmā šāda veida sadarbība ar LNMM un tā rezultātā PLMC kolekcijas darbus redzēja vairāk nekā 30 000 apmeklētāju.

Turpinām arī sadarbību ar Cēsu Mazā teātra kolektīvu, kura iestudēto izrāžu apmeklētāji iepazīst mākslas darbus mūsu galerijās. 2024.gada aprīlī Sīpoliņa galerijā norisinājās kupli apmeklētais Cēsu novada kultūras forums, kura ietvaros notika paneļdiskusijas un pašvaldības amatpersonu un reģiona kultūras dzīvē ieinteresēto personu prezentācijas. Ar pasākumu programmu piedalījāmies Eiropas Muzeju naktī, kā arī organizējām Ņujorkā dzīvojošā "kartupeļu mākslinieka" un mākslas profesora Džefrija Allena Prais (Jeffery Allen Price) lekciju un plakātu kolekcijas izstādi, kas notika saistībā ar Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes selekcijas centra Priekšos rīkoto konferenci par kartupeļu augiem. Gada izskaņā PLMC rīkojam disidentu-krievu rakstnieka un vēsturnieka - Dmitrija Savvina grāmatas atvēršanas pasākumu.

Sīpoliņa galerijā notika Latvijā pazīstamā inženiera - konstruktora Andra Dambja (rallija "Parīze-Dakāra" daudzkārtējā dalībnieka) diskusija un izstāde par sakrālo ģeometriju. Novembrī Sīpoliņa galerijā izskanēja arī Cēsīs dzīvojošo dziesminieku un mūziķu koncerts. Sadarbībā ar Metodistu draudzi Cēsīs, organizējām Ziemassvētku eglītes pasākumu ukraiņu bēgļu bērniem un viņu vecākiem. Izveidojām Cēsīs vēl nebijušu tradīciju - "Artwalk Cēsīs" - pastaigu maršrutu pa vietējām galerijām, mākslas studijām un Cēsu publiskajā ārtelpā apskatāmo mākslu, protams, kartē iekļaujot Pasaules latviešu mākslas centru.

PLMC misiju un paveikto saredz un novērtē arī Latvijas valsts augstākās amatpersonas. Jūnijā PLMC galerijas un arhīvu apmeklēja Latvijas valsts prezidents Edgars Rinkēvičs. Ar Rinkēviča kungu pārrunājām šī centra dibināšanas vēsturi un nākotnes plānus. Populārajā Instagram kontā prezidents publicēja foto, kurā redzams ar mūsu dāvināto PLMC logotipa cepurīti galvā.

Uzsākot otro desmitgadi šajā skaistajā pilsētā, aicinām arī Jūs apmeklēt PLMC galerijas. Tāpat aicinām ikvienu apsvērt finansiālu ziedojumu, tā atbalstot PLMC misiju - diasporas mākslas iekļaušanu Latvijas kultūrtelpā. Jūsu ziedojumi ļauj mums turpināt un pilnveidot līdzšinējo dinamisko darbību un palielināt PLMC kolekciju, tā arvien veicinot tās pieejamību Latvijā.

Grupas izstāde "Filadelfia". Foto: Kārlis Kanderovskis

Atskatoties uz desmit gadu darbību

(Turpinājums no 1. lapas)

Nebūtu pārspīlēti teikts, ka mākslinieki ir introvertas personības. Daudzi mākslinieki dzīvoja tālu no latviešu sabiedriskajiem centriem un reti ieņēma amatus kādā no trimdas sabiedriskajām organizācijām. Protams, netrūka arī bohēmas, kā tas bija "Hull House" laikos Čikāgā, kur Jānis Strods ap sevi pulcēja māksliniekus, dzejniekus un mākslas cienītājus.

Pārlapojot mākslas centra arhīvu, ir saskatāma cieša sarakste ar kolēģiem Latvijā, interese par Latvijas mākslas dzīves norisēm aiz dzelzs priekškara un ilgas pēc saviem studiju biedriem, draugiem un dzimtenes.

Viena no PLMC misijām ir iepazīstināt Latviju ar māksliniekiem, kuri plašai auditorijai nav zināmi, varētu teikt, ka mēs esam no jauna viņus atraduši. Es vēlētos izcelt trīs no viņiem – Jāni Mintiku, kurš ilgus gadus dzīvoja Norvēģijā, pēc tam Ņūmeksikā (New Mexico) ASV. Mintika veidotais piemineklis "Zem Kurzemes karoga" pēc Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) pasūtījuma, tika uzstādīts Tobago. Bet mākslinieka lielformāta darbu kolekcija, pateicoties Kultūras ministrijai un Sallijas Ginteres (Sally Guenther) pūlēm, ir nonākusi PLMC, Cēsīs. Savukārt, no Ņujorkas uz Latviju pārvedām Rolanda Kaņepa darbus. Daļa no tiem 2024. gadā tika izstādīti Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā.

LNMM kuratore Ilze Putniņa stāsta par Rolanda Kaņepa gleznu no PLMC kolekcijas. Foto - Kārlis Kanderovskis

Skotijā, netālu no Edinburgas, Ņūbātlā (Newbattle), studijā "Rīga Cottage Studios", savu radošo dzīvi pavadīja Zigfrīds Sapietis. Sadarbībā ar Latvijas vēstniecību Apvienotajā Karalistē un goda konsulu Skotijā Džonu Makgregoru (John McGregor), Zigfrīda darbi ir nonākuši gan Sapiēša dzimtajā Sunākstē, gan PLMC kolekcijā Cēsīs.

No mākslas vien, kā zināms, ir grūti pārtikt. Kā PLMC izdevās izveidot savu mākslas darbu kolekciju un tik ilgus gadus pastāvēt, ja centra apmeklējums līdz šim ir bez maksas?

Pirmais ziedojums, kas jāva uzsākt šī projekta īstenošanu, nāca no ASV arhitekta Jāņa Ripas ģimenes, no Aijas Hortones, Rutas Vēberes un citiem PLMC atbalstītājiem ASV. Pateicoties Klāva Sīpoliņa fonda ziedojumam, varējām iekārtot otru galerijas telpu un arhīvu, par to paldies Andai Sīpoliņai.

Mūsu dāsno atbalstītāju vidū ir Guna Mundheima, Gerda Roze, Juris un Māra Ubāni, Jānis J. Medveckis un arī Vilnis un Mudīte Strazdiņi. Pēdējos gados Gaidas un Gunāra Barens un Andra Priedīša testamentārie ziedojumi ir nodrošinājuši PLMC darbību. Vissirsnīgāko pateicību izsakām viņiem un viņu pēcnācējiem.

Pa šiem gadiem esam attīstījuši labu sadarbību ar mūsu Goda konsuliem, Ārlietu ministriju, ar vēstniekiem, un te vēlos izcelt Kārli Eihenbaumu, kurš pildīja vēstnieka misiju Kanādā un mūsu vēstniekus diasporas jautājumos - Pēteri Elfertu un Rolandu Lappuķi. Mūsu darbības partneris ASV ir Pasaules latviešu mākslas savienība (PLMS), kuru vada Vija Zuntaka - Bērziņa. Šo gadu laikā arī ALA un PBLA ir devusi savu artavu.

Esam piesaistījuši direktora amatam Kārli Kanderovski un ceram, ka Kārlis nenožēlo, ka viņu pārvilinājām no Čikāgas uz Cēsīm.

Kultūras ministrija katru gadu atbalsta PLMC, sedzot komunālos izdevumus un, protams, nebūt ne lētos mākslas darbu sūtīšanas izdevumus. Mēs ļoti ceram, ka šī sadarbība ar Kultūras ministriju būs tikpat ražīga arī turpmākajos gados.

"Desmit gadi prieka, divdesmit gadi darba," tādu virsrakstu mūsu 10 gadu jubilejai ir devis Latvijas sabiedriskā medija portāls LSM.lv. Lai mēs šodien būtu Cēsīs, bija nepieciešama ideja un mērķtiecība, un tā piemīt Amerikas latviešu mākslinieku apvienības (ALMA) bijušai prezidentei, māksliniecei Leldei Kalmītei.

PLMC unikālās kolekcijas nākotne lielā mērā ir atkarīga no ziedojumiem, un esmu pārliecināts, ka kopīgi varam uzturēt un attīstīt pasaulē lielāko latviešu diasporas mākslas krātuvi, kas radusies pēc II Pasaules kara trimdā, un mūsu izstāžu zāles Cēsīs.

Nāciet talkā ar savu artavu!

Liels dāvinājums PLMC kolekcijai

PLMC ir saņēmis vienu no lielākajiem, vienreizējiem mākslas darbu ziedojumiem pastāvīgajai kolekcijai, ko dāsni dāvinājusi Džūlija Loka, kas dzīvo University Park pilsētā, Ohaio, ASV.

Lokas kundze mantoja plašu un iespaidīgu diasporas latviešu mākslas darbu kolekciju, ko pirmoreiz savācis Teofilis Cirkēlis (1905-1987). T. Cirkēlis bija jurists, kurš 1944. gadā emigrēja uz Vāciju, dzīvoja dažādās latviešu bēgļu nometnēs un galu galā apmetās uz dzīvi Ohaio. Viņš bija viens no Amerikas Latviešu apvienības (ALA) dibinātājiem un veicināja Amerikas latviešu diasporas dziesmu un deju svētku organizēšanu. Viņa meita Gunta Duglasi turpināja papildināt kolekciju, izceļot daudzus nozīmīgus latviešu diasporas māksliniekus, kuri dzīvoja un strādāja Ziemeļamerikā pēc II Pasaules kara, Latvijas padomju okupācijas gados. Diemžēl Gunta Duglasi devās mūžībā 2023. gadā.

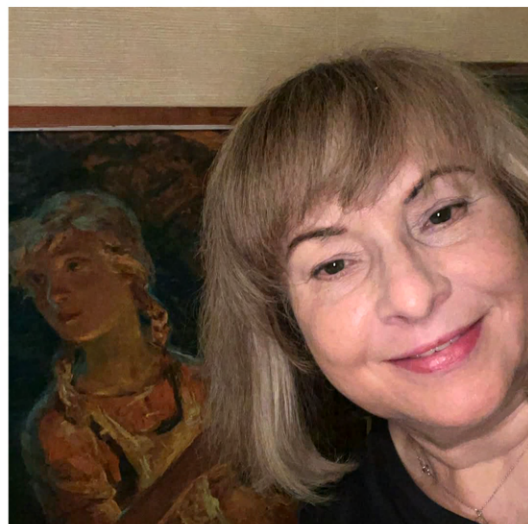
A Major Donation to the Collection

PLMC has received one of the largest ever one-time donations of artwork to its permanent collection thanks to a generous gift from Ms. Julie Locke of University Park, Ohio.

Ms. Locke inherited an impressive diaspora Latvian art collection first assembled by Teofilis Cirkēlis (1905 - 1987). Mr Cirkēlis was an attorney who emigrated to Germany in 1944, lived in various Latvian refugee camps, and eventually settled in Ohio. He was one of the founders of the American Latvian Association and was instrumental in developing the Latvian-American diaspora song and dance festivals. His daughter, Gunta Douglas, continued adding to the collection, highlighting many of the important artists of Latvian heritage who lived and worked in North America following their exile from Latvia during the Soviet occupation of their homeland after World War II. Sadly, Gunta Douglas passed away in 2023. Later that year, Mrs. Locke's relative Diana Stambergā contacted PLMC about the collection, and in the autumn, PLMC Director Kārlis Kanderovskis travelled to Ohio to meet with Mrs. Locke about the donation.

Vēl tajā pašā gadā Lokas kundzes radniece Diāna Stambergā sazinājās ar PLMC par kolekciju, un tad rudenī PLMC direktors Kārlis Kanderovskis devās uz Ohaio, lai tiktos ar Lokas kundzi par dāvinājumu. Kolekcijas nosūtīšanu veicināja "Latvian American Shipping line" (LASL), un dāvinājums Cēsīs nonāca 2024. gada rudenī. Dāvinājumā iekļauti tādu mākslinieku darbi kā Rūdolfs Āboliņš, Viestarts Aistars, Augusts Annuss, Jānis Annuss, Voldemārs Avens, Helmut Baumanis, Gundega Cenne, Jānis Cielava, Anna Dārziņa, Edouards Dzenis, Laimonis Eglītis, Jānis Gailis, Veronika Janelsiņa, Jānis Kalmīte, Mārtiņš Krūmiņš, Fridrihs Milts, Visvaldis Reinholds un daudzi citi.

Visvalža Reinholda darbi jau ir izstādīti un skatāmi PLMC Ripas galerijā. Lokas kundzes lēmums uzticēt PLMC viņas ģimenes mākslas darbu kolekciju nodrošina to, ka Latvijā tos varēs skatīties un pētīt vēl daudzus gadus.

Džūlija Loka ar Augusta Annusa gleznu fonā.

The transportation of the collection was facilitated by the Latvian American Shipping Line, and the donation arrived in Cesis in autumn 2024. The donation includes works by artists Rūdolfs Āboliņš, Viestarts Aistars, Augusts Annus, Jānis Annus, Voldemārs Avens, Helmut Baumanis, Gundega Cenne, Jānis Cielava, Anna Dārziņa, Edouards Dzenis, Laimonis Eglītis, Jānis Gailis, Veronika Janelsiņa, Jānis Kalmīte, Mārtiņš Krūmiņš, Fridrihs Milts, Visvaldis Reinholds, and many more.

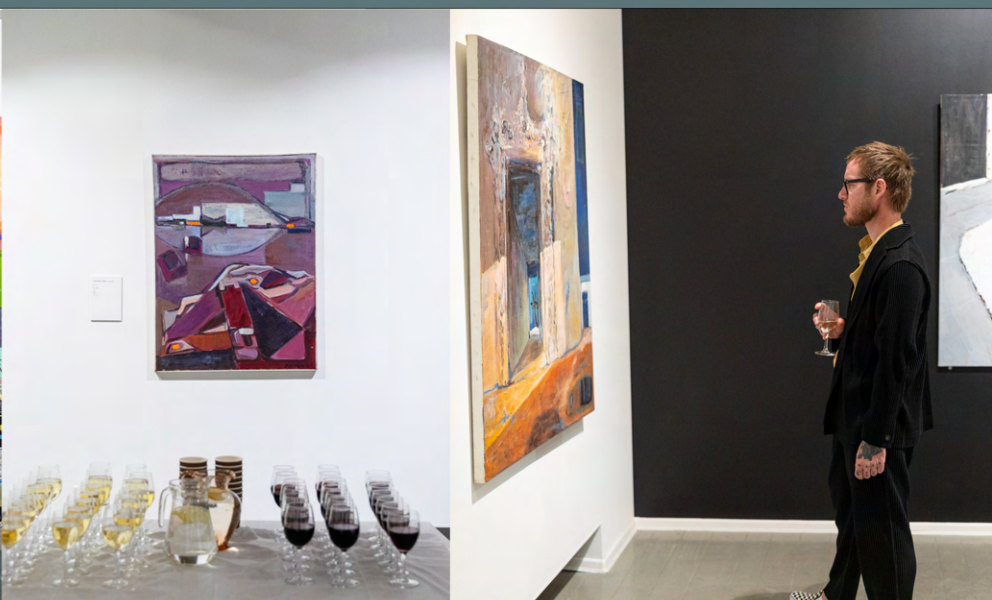
The works by Visvaldis Reinholds are already on display and being enjoyed by the public in PLMC's Ripa gallery. Ms. Locke's decision to entrust PLMC with her family's artworks ensures that they can be enjoyed and studied in Latvia for years to come.

PLMC desmit gadu jubilejas svinības 15. jūnijā. Direktors Kārlis Kanderovskis, Cēsu novada domes priekšsēdētāja vietniece Inese Suija-Markova, Ilggadējais Latvijas diplomāts Rolands Lappuķe, PLMC kuratore Lelde Kalmīte, māksliniece Indra Avens, Amerikas latviešu apvienības (ALA) priekšsēdis Pēteris Blumbergs, čeliste Sallija Gintere, PLMC valdes locekļi Anda Sīpoliņa un Dainis Mjartāns. Foto: Liene Leo

SVINAM DESMIT GADUS CĒSĪS! 2014 - 2024

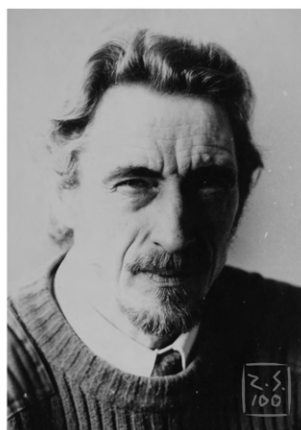
"Zigi" gads

Zigfrīds (Zigi) Sapietis un Pasaules latviešu mākslas centrs (PLMC) ir nesaraujami saistīti. Pirmo galeriju Cēsis atvērām tajā pašā gadā, kad Sapietis deviņdesmit gadu vecumā devās mūžībā. Viņš izveidoja jaunu dzīvi Skotijā pēc tam, kad kā pusaudzis vācu okupētajā Latvijā bija pārdzīvojis nacistu gūstekņu nometnes šausmas, ierauts karā, ievainots, izbēdzis un atradis jaunu mājvietu svešumā. Zigis bija daudz ceļojis un ļoti iedvesmojies no senajām kultūrām, uzcēlis savu mājas studiju "Rīga Cottage" Ņūbatlā, netālu no Edinburgas, kļuvis par pedagogu, un, kā Skotijas mākslas padomes loceklis, mudinājis vietējos skotus iedziļināties savā pagātnē ar jaunu izpratni.

Sapieša atraitle Paula - Āfrikāņu izcelsemes pedagoģe - turpina strādāt Ņūbatlā un turēt dzīvu Zigi piemiņu. Gadu gaitā viņa ir dāsni ziedojuši mākslas darbus mūsu kolekcijai. 2019. gadā uz Latviju tika pārvesta arī skulptūra "Sibīrijas krusti", trimdā radītais piemineklis izsūtītajiem tagad atrodas viņa dzimtajā pusē Sunākstē.

PLMC šogad rīkoja vairākas ceļojošās izstādes, lai atzīmētu šī izcilā mākslinieka simtgadi. Jūnijā izstādījām lielāko viņa darbu kolekciju, kāda Latvijā redzēta pēdējo trīsdesmit gadu laikā.

Šie darbi nu ir daļa no PLMC pastāvīgās kolekcijas. Esam pateicīgi arī biedrībai "Zvannieku mājas" par Sapieša veidotās koka kanceles aizdošanu izstādei, lai tā papildinātu mūsu veidoto "katedrāli" plašajā bijušās neredzīgo biedrības fabrikas ēkā Cēsīs. Minētā Zigfrīda Sapieša izstāde "Tev nebūs samierināt monstrus" tika nominēta Latvijas

Televīzijas un Latvijas Radio mediju gada balvai "Kilograms kultūras" kategorijā "Mantojums". Pirmo vietu nacionālajā balsojumā ieguva izstāde, kura arī norisinājās Cēsīs, tā vēlreiz apliecinot, ka mūsu skaistā pilsēta patiesi ir kultūras galvaspilsēta un īstā mājvieta.

Desmit gadu laikā, kopš sākām mūsu ceļojumu un Sapietis beidza savu, mākslinieka praviētiskais redzējums un satraucošie brīdinājumi par mūsdienu pasaules trauslumu ir bijis mums kā ceļvedis un iedvesmas avots. Esam bezgala pateicīgi visiem, kuri palīdzēja saglabāt viņa piemiņu un ceram nākotnē sadarboties ar mākslas zinātniekiem un vēsturniekiem Latvijā un ārpus tās robežām, lai paplašinātu sabiedrības izpratni par šo unikālo personību.

The Year of "Zigi"

Zigfrīds (Zigi) Sapietis and PLMC (The Global Center for Latvian Art) are inextricably linked. PLMC opened its first gallery in Cēsis the same year he passed away at age ninety in Scotland, where he carved out a new life after surviving the horrors of a Nazi prison camp as a teen in German-occupied Latvia. A prolific artist, Zigi traveled the world and was greatly inspired by ancient cultures. He built a home studio in Newbattle, near Edinburgh, became a teacher, and, as a member of the Scottish Arts Council, inspired his fellow Scots to delve into their past with renewed appreciation.

Eight years ago, Zigi's widow, Paula, generously donated artworks to our collection, and we took possession of several additional artworks when his sculpture, "The Siberian Crosses," was transported to Latvia in 2019. Zigi's monument to the deported, created in exile, now stands in his boyhood home of Sunākste.

PLMC mounted traveling exhibitions this year to mark the centenary of this brilliant artist. In June of

2024, we installed the largest collection of his work in Latvia in thirty years. All these pieces but one are now part of the PLMC permanent collection. We are also grateful to the Zvannieku Home for lending to the exhibition his hand-carved wooden pulpit to complete our "cathedral" in the sprawling, sunlit former factory for the blind in Cēsis at 27 Rainis Street. We were immensely honored that the project was nominated as one of the top five art exhibitions of 2024 in Latvia by LTV1's "Kilogram of culture" award in their "heritage" category. (Another Cēsis exhibition took first place in a national vote, proving once again that our beautiful town is indeed a cultural capital and the proper home for Zigi's creations)

In the decade since we started our journey and Sapietis completed his, the artist's prescient vision and harrowing warnings of the fragility of the modern world have been a guide and an inspiration. We are immensely grateful to all those who have helped keep his memory alive, and we look forward to partnering with scholars and art historians in Latvia and beyond to expand our understanding of this unique talent.

Raiņa iela 27, Cēsis, radošā kvartāla "Rainis" izstāžu zāle

Sapieša izstādes "Tev nebūs samierināt monstrus" atklāšana Cēsīs, 2024. g. 15 jūnijā

Paula Sapietis "Rīga Cottage" darbnīcā Ķibatlā 2024. g. 26. aprīlī

Skolotāja Vaira Lejniece un Aizkraukles mākslas skolas bērni apmeklē Sapieša izstādi Cēsīs.

Sandra Dzenīte-Cālte norāda uz Sapieša veidoto kanceli, ko izstādei aizdeva Biedrība "Zvannieku mājas".

Stratēģiskās komunikācijas un kultūras lietu eksperte Aiva Rozenberga, Cēsu novada domes priekšsēdētāja vietnieks Atis Eglīš-Eglītis, PLMC direktors Kārlis Kanderovskis, Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) Kultūras un mākslu institūta vadītāja Anda Laķe Cēsu novada kultūras forumā PLMC Sīpoliņa galerijā. Foto: Sintija Cērpiņa.

"Kartupeļu mākslinieka" un mākslas profesora Džefrija Allena Praisa vadītā mākslas nodarbība.

PLMC brīvprātīgā darbiniece Ingrīda Bite, Žurnāliste Sallija Benfelde, PLMC direktors Kārlis Kanderovskis, Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs, PLMC kuratore Lelde Kalmīte, PLMS priekšsēdētāja Vija Zuntaka Bērziņa, PLMC darbinieces Nata Livonska un Ligita Pirro un Jāņa Mintika atraitne čeliste Sallija Gintere PLMC pagalmā.

Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs PLMC arhīvā ar PLMC brīvprātīgo darbinieci Ingridu Biti.

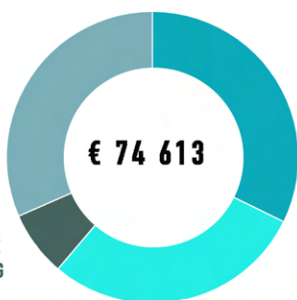

Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs apmeklēja Valdemāra Avena izstādi PLMC Ripas galerijā.

IZDEVUMI 2024. GADĀ / 2024 EXPENDITURES

ALGAS / PAYROLL
€ 23 548 / 31.6%

MĀKSLAS
SŪTĪJUMU PIEGĀDE
ARTWORK SHIPPING
€ 5 400 / 7.2%

INFRASTRUKTŪRA
UN ARHIVS /
INFRASTRUCTURE
& ARCHIVE
€ 24 065 / 32.3%

IZSTĀDES UN
PROGRAMĒŠANA/
EXHIBITS AND
PROGRAMMING
€ 21 600 / 28.9%

2024. GADĀ PĒC DATIEM 10 GADI

ŠOGAD 2 GALERIJĀS NOTIKA
7 IZSTĀDES KO APMEKLĒJA

3 425
VIESI

NO 21 VALSTS
UN 4 CEĻOJOŠAS IZSTĀDES APSKATĪJA
VAIRĀK NEKĀ 35 000 CILVĒKI

PLMC darbinieki, Sunākstes un Ēberģes iedzīvotāji pulcējās pie Zigrīda Sapieša Izveidotā pieminēkļa "Sibīrijas krusti" Sunākstē, 25. martā.

2024.g. 2. oktobrī PLMC apmeklēja Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēkas grāmatu klubīš. Cilvēki ar redzes traucējumiem un viņu pavadoni, skatījās, taustīja un jautāja par PLMC izstādītajiem mākslas darbiem.

Interesenta tikšanās ar Platona apjoma kopuma modeļa LIGZDA autoru, inženieri Andri Dambi un Ligitu Embrekti 7. Decembrī.

Edžus Beķeris un Kristīne Rozenberga uzstājās PLMC Sīpoliņa galerijā Dziesminieku koncertā "Esības elēģija" 8. novembrī

1000. diena kopš iebrukuma Ukrainā tika atzīmēta ar animētu gaismas instalāciju uz PLMC fasādes 19. novembrī.

Žurnaliste Sallija Benfelde sarunā ar Putina režīma opozicionāru Dmitriju Savvinu grāmatas "P.U.T.I.N zilajā impērija" autoru 23. novembrī.

PLMC darbinieki Kārlis Kanderovskis, Baiba Eglīte, Ligitā Pirro, Nata Livonska, Ingrīda Bite un Raitis Jeleviscs mākslas centra 10. gadu jubilejā, 15. jūnijā.

Ilze Liepa, Cēsu mazā teātra vadītāja

Visa gada laikā Cēsu Mazais teātris aktīvi spēlējis Kanādiešu dramaturga Norma Fostera komēdiju "Garā nedēļas nogale", kura joprojām ir pieprasīta un biļetes izpirktas. Izrādē piedalās Ilze Liepa, Ivo Martinsons, Mārtiņš Liepa un Māra Mennika, kura Latvijas teātra gada balvā "Spēlmaņu nakts" saņēma apbalvojumu kā 2024. gada labākā aktrise.

Mārtiņš Liepa, Ivo Martinsons, Māra Mennika, Ilze Liepa.

2024. gadā Cēsu Mazajam teātrim bija divas pirmizrādes. 18. maijā Roberta Daubura "IZKĀPT SKAPĪ" pēc Lorāna Rikjē "Galvenais, lai viņš ir laimīgs, motīviem". Izrāde uzdod jautājumu - vai vecākiem svarīgāka ir bērna laime, vai sabiedrībā iesakņojušies uzskati? "Izkāpt skapī" ir centiens atrast veidu, kā sarunāties tā, ka sarunas noslēgumā nav izveidojušās divas nometnes, kas nevēlas viena otru dzirdēt.

Aktieri Jurgis Lūsis un Edgars Samītis izrādē "Izkāpt skapī" ar Dagmāras Igaļes gleznām fonā.

20. decembrī pirmizrādi piedzīvoja jaunā bērnu izrāde "Kas ir ar tiem Ziemassvētkiem?". Cēsu Mazais teātris veido Ziemassvētku izrādes, kuru pamatā ir dažādu pasaku motīvi. Izrādes centrā ir mazs puika vārdā Mārtiņš, kurš kopā ar mammu un māsu spiests svinēt Ziemassvētkus klusu un slepeni, jo tie ir noburti. Izrādē izmantoti gan latviešu tautas pasaku, gan latviešu autoru radīto pasaku motīvi un tēli, kā arī Mārtiņa Liepas bērnības atmiņas.

2025. gadā jau martā būs jaunā pirmizrāde "Bezgalīgais ritums", kurā izmantoti tiks fragmenti no E. Virzas grāmatas "Straumēni". Tā būs sajūtu teātra izrāde, kura piemērota cilvēkiem ar redzes invaliditāti. Nevienš šo izrādi neredzēs, bet piedzīvos. Visiem redzīgajiem skatītājiem tiks aizsietas acis un viņi klausīsies, sasmaržos, sajūtīs stāstu, dzīves un dabas rimto plūdumu. Skanēs tautas dziesmas, mūzika, atdarinātas tiks dabas skaņas. Izrādes režisore Liena Šmukste. Piedalīsies Liena Šmukste, Ilze Liepa, Zane Reitere, Emīls Krūmiņš un Jurgis Lūsis.

Rūta Dišlere Izrādē "Gada Laiki".

Pavasārī tiks uzsākts darbs pie dramaturģiskā materiāla izpēti izrādei par Vācijā dzīvojošajiem latviešiem un viņu pretpadomju savienības protesta akcijām. Gan dramaturgs, gan režisore ir jaunie skatuves mākslinieki. Režisore Nellija Sprūde pavasarī beigs Latvijas Kultūras akadēmijas režisoru studijas, bet dramaturgs Jānis Golubovs vēl gadu studēs, bet jau sevi pieteicis kā jauna, talantīgais, daudzsološais dramaturgs.

Paldies PLMC par ilggadēju, radošu sadarbību !

MUMS RAKSTA...

Fragmenti no 2024. gada viesu grāmatas

Liels paldies par skaisto izstādi
un lielisko tēmas izvēli! Biju
patiesi priecīga redzēt tik
daudzu iemīļotu mākslinieku
darbu oriģinālus. Lai darbi šķiras
un ieceres piepildās!
Ar cieņu, Astra Šmite, LNB

Paldies par brīnišķīgam
izstādēm!
Vija Zuntaka Bērziņa

Apsveicu ar jubileju - 10 gadi!
Ļoti izsmalcināta gaisotne!
Paldies par vēl vienu kultūras
vietu Cēsis!
Lelde Čate

Paldies par izstādēm un centra
darbu! Ir forši uzzināt jaunu
latviešu mākslinieku vārdus un
apskatīt labi zināmo mākslinieku
neredzētos darbus.
Veiksmi turpmāk!
Iveta un Aina Mālmeistere

Šī nav ne pirmā ne pēdējā
reize, kad apciemošu šo
vērtīgo izstāžu zāli.
Māra Priedkalne, Adelaide,
Melburna, Valmiera.

Bija labi redzēt Reinholda un
Filadelfijas grupas izstādes.
Nopietni sagatavotas. Gaidīšu arī
nākamās. Uz saziņu, ar
siltiem sveicieniem.
Elita Ansone, LNMM

Sirsniīgi sveicieni Pasaules
latviešu mākslas centra 10.
jubilejā! Paldies par pasaules
latviešu mākslas atbalstu un
popularizāciju!
Edgars Rinkēvičs

Sveicieni no Sidnejas! Paldies
par skaisto izstādi un vietu! Lai
top! - Kārlis un Kristīne

Paldies par kultūrtelpas
izveidi un gara uzturēšanu!
Vēl viena Cēsu sirds.
Studenšu korporācija "Selga"

Paldies, skaista un vērtīga
izstāde! - Jānis Straupe

Wonderful center, it was an
honor to show my humble
collection where so many great
artists have exhibited. I found
people of Cēsis to be highly
intelligent, kind and
generous of spirit!
Peace, love and Kartupelis!
Jeffrey Allan Price,
New York City

Ar patiesu prieku, ikreizi esot
Cēsis, iegriežos Pasaules
latviešu mākslas centrā. Šoreiz
fascinējoši Voldemāra Avena
darbu izstāde, un saistoši bija
arī Filadelfijas grupas mākslas
darbi. Nepārvērtējami ir mākslas
centra pirmie desmit gadi!
Gaidīsim jaunas izstādes!

Ar cieņu, Sarmīte Mazura

Desmit gadu garumā apmeklētāju parakstītas viesu grāmatas.

Sveicieni no mākslas mīļotājiem,
kas sabraukuši no Ņujorkas,
Sanfrancisko un tepat no Alojas.
Lai latviešu talants tiek glabāts
un popularizēts globālā līmenī.
Paldies, ka veltat savu darbu šī
mērķa labā! - Kristīne Velkere

Paldies par laipnu uzņemšanu un
jauniešu iedvesmošanu!
Reinholda izstāde ir tik dažāda,
koša un neparasta. Paldies par
mākslas telpu, vietu, kur baudīt!
Cēsu pilsētas vidusskolas 10.
klases skolotāja Liene Ķesa

Ir tik brīnišķīgi, ka kāds par šo
rupējas! Kultūra mūs vieno
katrā pasaules malā. Pati
studēju un strādāju kultūras
nozarē, zinu, kādi izaicinājumi
tajā. - Elza Stalidzāne,
Starptautiskās Sadarbības
speciāliste, Maģistrantūras 1.
Kursa studente

Cik burvīgas izstādes!
Apskatoties mākslas darbus,
izjutu Latviju, kaut arī darbi no
visas pasaules. Miļš, miļš
paldies! - Maija Paeģle no
Ņujorkas

During the half Century-long Soviet occupation of Latvia, many Latvian artists continued to create while exiled abroad. The mission of the Global Center for Latvian Art (Pasaules latviešu mākslas centrs – PLMC) is to recover this work – as well as contemporary Latvian art produced abroad – and transport this artwork to Latvia where it can be preserved and exhibited. The center is the only institution specifically tasked with preserving Latvian art created outside the country for the public to research and enjoy.

Donations can be made via our 501(c)3 non-profit support organization, the Global Society for Latvian Art by contacting daina.ledins@gmail.com

If you wish to donate artwork, please contact our collection committee: collection@plmc.lv

Visit our galleries!

Lielā Skolas street 6

Cēsis,

(Entrance from Church Square)

Open from
Wednesday
to Sunday

11:00 -17:00

Phone:

+371 22 416 319

www.plmc.lv

**Apmeklējiet
PLMC galerijas
Lielā Skolas ielā 6
Cēsīs,**

(Ieeja no Baznīcas laukuma)

**Darba laiks
no trešdienas
līdz svētdienai
plkst. 11:00-17:00
tālrunis:
+371 22 416 319
www.plmc.lv**

**MĀKSLAS DARBU ZIEDOTĀJI
VAR SAZINĀTIES RAKSTOT
collection@plmc.lv**

Nodibinājumam "Pasaules latviešu mākslas centrs" var ziedot vairākos veidos un valstīs

ASV

Sūtīt čeku "Global Society for Latvian Art, Inc."

Adrese: Daina Lediņš, 1857 Long Ridge Trail, Tallahassee, FL 32312, USA.

daina.ledins@gmail.com

Global Society for Latvian Art ir 501 (c)3 bezpeļņas organizācijas statuss ASV.

KANĀDĀ

Čeku rakstīt uz „Latvia Relief and Development Fund” vārda.

Adrese: LRDF, 4 Credit Union Drive, Ontario, M4A 2N8.

Uzrakstiet uz Jūsu čeka apakšējā stūrī ziedojuma mērķi -

Pasaules latviešu mākslas centra Cēsīs atbalstam.

Individuālie ziedotāji saņems kvīti ienākuma nodokļiem.

LATVIJĀ

Latvijā un citur pasaulē var veikt naudas pārskaitījumu uz nodibinājuma kontu:

Saņēmējs: Pasaules Latviešu mākslas centrs nodibinājums

Reģ.nr. 40008174687

Banka: A/S Swedbank kods HABALV22

Konts: LV86HABA0551030475675

Bankas adrese: Balasta dambis 15, Rīga, LV-1048, Latvija

